

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❖ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❖

PUB

ALLA DAMER BÖRA SE VÅRT STORSTILADE URVAL AV
KAPPOR, DRÄKTER OCH ULSTRAR

FÖR PROMENAD, SPORT OCH RESOR

KLÄNNINGAR i säsongens mest stilfulla modeller.
Dam-Linnevaror i finaste kvaliteter och mönster.

Paul U. Bergström's ^{A/B}

74 DROTTNINGGATAN 74

:::

DAMKONFEKTIONEN 1 tr.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Malmorgsgatan 3, STOCKHOLM
Telefon: 244 88. Norr 244 19

**Familjerätt. Hyresärenden.
Testamenten. Bouppteckningar.**

*Förfrågningar från landsorten
besvaras omgående.*

Advokat

Eva Andén

Jur. Kand.

Led. av Sveriges Advokatsamfund.
Lilla Vattugatan 14, Stockholm
Tel. 75 76, 75 92, Norr 183 36

*Familjerättssaker, Testamenten,
Boutredningar, Hyressaker,
Rättegångar.*

*Juridiska uppdrag av alla slag.
Även skriftliga förfrågningar.*

FLICKORNAS YRKESUTBILDNING,

Rådgivare vid val av yrke.

Pris 1 Kr.

I bokhandeln eller å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm.

Ledig annonsplats!

Telefon
539
Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaffär**

Alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG XI

JUNI 1924

HÄFTE 6

Det tredje nordiska kvinnosaksmötet.

Det under långa, skickelsedigra årundanskjutna tredje nordiska kvinnosaksmötet med Finland som inbjudare hade till slut blivit verklighet. När Stockholmsbåten Birger Jarl den 2 juni på e. m. gled in i Helsingfors' hamn förde den delegerade för Norge, Sverige och Island till den dagen därpå börjande kongressen. Övriga delegerade, särskilt de danska, kommo andra vägar.

Dagen hade varit mulen, och vad man på färden sett av finsk skärgård och finskt land och vatten hade haft den avdämpade ton som en överskyad himmel ger. I samma ögonblick som båten vände in mot kajen bröt ett solflöde igenom det förut gråa dagern, och med ett lyste och glittrade allt i vårens betagande ljus och färger. Samtidigt stego tonerna av Suomis sång, spelad av en på kajen stationerad musikkår. Det nya Finland mötte oss i ljus och sång.

Det av kongressprogram och inbjudningar fyllda konvolut, som redan på kajen av de finska kongresskommittéerna överräcktes samtliga delegerade, vars lade omedelbart om de kommande dagarnas — i sanningens namn bör man även tillägga nätternas — av såväl förhandlingar som genom enastående gästfrihet

i rikaste mått bjuden sällskaplig samvaro väl tillvaratagna timmar.

Samma aftons välkomst-te i Hotel Fennia blev inledningen till de många utomordentligt välarrangerade och roliga samkvämen som våra finska värdinnor under olika former med, man må väl säga, obegränsad älskvärdhet bjöd sina gäster på. Här mötte man nu sedan gammalt kända och kära ansikten och gjorde första bekantskapen med nya men snart redan goda vänner. Där syntes främst Annie Furuhjelms ståtliga karaktärshuvud, kongressens ordförande och främsta ledare — i övrigt som var och en vet Finlands i stort representativa och mångsidigt verkande kvinnliga kraft. Vid sidan av henne vice ordföranden fru Ilmi Hallstens intelligenta ansikte. Och så i en räkka de bemärkta finskor, vilkas insats på skilda områden är välbekant: Jenny af Forselles, Maikki Friberg, Hedvig Gebhard, Tilma Hainari, Sigrid Heinricius, Vera Hjelt, Tekla Hultin, Ellinor Ivalo, Helena Westermarek, Dagmar Neovius, Bertha Tabelle, Margit von Bonsdorff-Edgren och ännu många flera, vilkas namn tyvärr ej hinna uppräknas. Bland gästerna, i egenskap av särskilt inbjuden heders-

gäst, må först nämnas Internationella rösträttsalliansens älskvärda nya unga ordförande Mrs Corbett Ashby. Bland de danska delegerade, av vilka framför allt märktes kvinnosaksveteranen Anne Bruun och ledaren av Dansk Kvinde-samfund under en räckta av gångna år Gyrithe Lemche, intog Henni Forchhammer ävenledes platsen av representant för en stor internationell kvinnoförening, Internationella kvinnorrådet. Norge hade bl. a. sänt sin Fredrikke Mörck. Islands kvinnosaks pionjär, Briet Bjarnhédinsdóttir Asmundsson representerade även som inbjuden heders-gäst sitt land. Sveriges delegation bestod av Caroline Benedicks-Bruce, Ellen Hagen, Signe Jacobsson, Ellen Kleman, Gertrud af Klintberg, Gerda Lindblom, Mathilda Staël von Holstein, Ida Thoresen, Louise Wikström, Anna Åbergsson och Hildur Öijer. Som deltagare i kongressen från svenskt håll närvaro dessutom fruarna Hedvig Rehnström och Charlotte Busch samt frök-narna Elisabeth Barnekow, Ellen Læstadius och Sigríd Åbergsson.

De inbjudna svenska hedersgästerna, Ellen Key, Selma Lagerlöf, Ann Margret Holmgren, Eva Upmark, Maria Cederschiöld voro förhindrade att be-vista mötet.

Kongressens högtidliga öppnande tisdagen den 3 kl. 10 på morgonen i Uni-versitetets Solennitetssal blev den stora samlings av kongressdeltagarna i de-ras helhet, i summa lära de kunnat räknas till omkring 600 personer.

Den stora salen, som fylldes till sista plats, erbjöd en ståtlig anblick. Kring estradens talarstol prunkade hortensior

och andra blommande växter mot en bakgrund av helt grönt. De fem nordiska korsflaggornas dukar hängde ned från läktaren, och när gäster och hono-ratiores — presidentens gemål, Finlands utrikesminister, de övriga nordiska län-dernas ministrar med fruar — intagit sina platser intonerade Helsingfors' stadsorkester Sibelius' härliga Finlandia. Därpå hälsade Annie Furuhjelm och Ilmi Hallsten, på svenska och på finska, i var sitt storstilade anförande de närvarande välkomna och det tredje nordiska kvinnomötet var förklarad öppet. Tonerna av Vårt land klingade ut från orkesterläktaren; från den motsatta läktaren kom därpå Kausaliskuoros härliga körsång: Kuulas Äppelträdet, Hannikainens Vallgossens söndag och Maasalos Finlands vår.

Därpå var turen inne för Sveriges, Norges, Danmarks och Islands rep-resentanter att framföra hälsningen från sina respektive länder. Ståtlig och med långt bärande stämma talade Ellen Hagen om den månghundraåriga gemensamma historia, som förenar Finland och Sverige, vidare om det nya Finland, demokratiens och republikens, där man väntar den fulla tillämpningen av lik-ställighetsprincipen för kvinnornas räk-ning, liksom Finland var det första land i Europa som gav kvinnorna poli-tisk medborgarrätt, samt om hur det andliga utbytet är världens räddning och hur det måste förnyas på varje punkt.

Fredrikke Mörck frambar i besjälade ord sin egen personliga känsla för Finland, sådan den väckts och närts av dettas store diktares fosterlandshängiv-

na skapelser och framförde därpå norska kvinnors hälsningar och bästa önsknin- gar om lycka och fred för Finland i da- gar som stunda .

Louise Wright, Danmark, talade om hur de båda ländernas sång och dikt- ning ömsesidigt lästs och knutit band mellan de tvenne länderna, och Briet Asmundsson talade om sin sagoö långt borta i havet, där det finnes så god tid till att tänka och läsa om de många världens länder, men om hur den nor- diska historien var den käraste och där stodo Finlands öden upptecknade. Nu bragte hon Islands hälsning till de fin- ländska systrarna, som man sett upp till och beundrat som föregångerskor.

Efter varje nordisk talare intonerades det respektive landets folksång av orkes- tern, och den sjöngs stående av de för- samlade. En "isländsk melodi" efter Briet Asmundssons tal.

Mrs Corbett Ashby och Henni Forch- hammer bringade till sist hälsningar från de internationella kvinnoföreningar de representerade, och sedan tonerna av Björneborgarnas marsch i sin ståtliga rytm svept ned från orkesterläktaren var öppningshögtidligheten slut.

Förhandlingar och resolutioner.

Kongressens arbete tog sin början kl. halv 3 samma dag i Riddar- huset, dit förhandlingarna voro för- lagda.

Främst på arbetsprogrammet stod frågan: *Formen för sam- arbetet inom Nordiska Kvinnosaksföreningars samorganisation*, med Gy-

rithe Lemcke som inledare. Med starkt betonande av att arbetet mellan mötena var det verkliga arbetet och att de ge- mensamma mötena ej kunde bli frukt- bärande, om ej de olika ländernas kom- mittéer däremellan kände sin arbetsför- pliktelse, föreslog fru Lemcke faststäl- landet av bestämd tid för de stora mö- tena. Exempelvis treårsperioder, men däremellan skulle mindre förberedande möten anordnas. Resultatet av den på föredraget följande diskussionen blev beslutet om att i stadgarna inrymma bestämmelsen att *g e m e n s a m m a m ö t e n h å l l a s v a r t 4: d e* år, på tid och plats som av samorga- nisationen bestämmes, samt att då be- handlingen av för nordens kvinnor vik- tiga frågor det påkallar skola däremel- lan mindre arbetsmöten eller konferen- ser anordnas. Antalet röstberättigade ombud vid de större mötena bestämmes såsom förut varit stadgat av samorga- nisationen på förslag av det inbjudande landet och vid de mindre mötena har varje förening rätt till ett ombud och en suppleant.

I övrigt lämnades stadgarna oföränd- rade.

Diskussionen om *Husmoders- arbetets nationalekonomiska betydelse* fick sin kunniga och entusiastiska inledare i fru Hedvig Gebhard som starkt framhöll kvinnornas skyldigheter mot samhället som konsumtionens vårdare och ledare men också statens och kommunens plikt att i långt högre grad än som hittills skett taga hänsyn till husmodersar- betets krav vid lagstiftning i skatte- och undervisningsfrågor, vid uppgörande av

tulltariffer, i bostadsfrågor m. m. En grundlig fackutbildning för husmödrarna vore i övrigt vad man borde arbeta för.

Den animerade diskussionen i ämnet utmynnade i nedanstående uttalande:

I betraktande av husmoderarbetets väsentliga betydelse för folkhushållningen vill 3:dje Nordiska Kvinnoasakskongressen framhålla vikten av att husmödrarna lära sig tänka nationalekonomiskt;

att de lära sig förstå de uppgifter dem äligger såsom konsumtionens ledare;

att de fackligt och ekonomiskt organisera sig;

att stat och kommun anordna eller understödja en ändamålsenlig och olika behov motsvarande undervisning i huslig ekonomi.

att stat och kommun vid avgörandet av allmänna frågor taga hänsyn till hemmens och den husliga ekonomiens intressen.

Äktenskapslagstiftningen i de nordiska länderna var givetvis en genom sin aktualitet speciellt framskjuten fråga på mötets program. Den introducerades för mötet genom fru Gerda Lindbloms framställning av Erfarenheter av den nya äktenskapslagstiftningen i Sverige. Det är ju också vi som framför de övriga nordiska länderna ha något att säga om verkningarna av en reformerad äktenskapslagstiftning, och fru Lindblom med sina direkta erfarenheter som i Stockholm utsedd medlare mellan makar, som önska separation, var framom andra den sakkunnige referenten i denna fråga. Någon diskussion av saken upptogs ej förr än efter dr Tekla Hultins föredrag följande dag angående Reformeringen av

äktenskapslagstiftningen i Finland, vari klart framhölls den finska lagens föräldrade bestämmelser, då i huvudsak gift kvinnas rättsliga ställning är reglerad av giftermålsbalken i Sveriges rikes lag av år 1734. De reformförslag, som de senaste åren, förelagts Finlands riksdag, ha av denna förkastats eller icke hunnit slutbehandlas.

I diskussionen hade advokat Mathilda Staël von Holstein tillfälle att såsom förut fru Lindblom betona och klargöra i vilken utsträckning likställighet mellan man och hustru fastslagits genom vår nya svenska äktenskapslag.

Kongressen enade sig därpå i detta uttalande:

Kongressen anser det oundgängligt:

1) att en reform av den föräldrade äktenskapslagstiftningen med det snaraste bör fås till stånd i alla de av kongressen representerade nordiska länderna, där densamma ännu icke är genomförd;

2) att den nya lagstiftningen genomgående bör byggas på principen om makarnas rättsliga likställighet; samt

3) att denna lagstiftning, för främjande av en likartad rättsutveckling i de nordiska länderna, bör, så vitt möjligt, i huvuddrag ansluta sig till de i Sverige genomförda reformerna av år 1915 och 1920 samt tillgodogöra sig den därstädes vunna erfarenheten.

Kongressen uppmanar kvinnorna i de nordiska länderna att enigt och energiskt verka för nåendet av detta mål.

Frågan om gift kvinnas ställning enligt lagen, nu på en alldeles speciell punkt, upptogs återigen genom advokat Staël von Holsteins senare hållna föredrag om Gift kvinnas na-

tionalet i samband varmed nedanstående resolution antogs:

3:dje Nordiska Kvinnoakskongressen uttalar som sin önskan

att ingående av äktenskap ej må inverka på kvinnans nationalitet utan hennes egen vilja;

att i naturalisationshänseende gift person må beredas lättnader i och för förvärv av makes medborgarskap;

att gift kvinna må självständigt kunna naturaliseras;

att barn under hennes vårdnad må följa henne; samt

att regeringarna ville taga initiativ till att genom Nationernas Förbund eller på annat sätt, som må befinnas lämpligt, frågan om gift kvinnans nationalitet upptages till internationell behandling, i syfte att giva åt denna fråga en i möjligaste mån enhetlig lösning.

Ett föredrag om Kvinnliga präster, som skulle hållits av fröken Dorothea Schjoldager, Norge, blev genom att fröken S. blivit hindrad närvara för dennas räkning framfört av fröken Fredrikke Mørck och följande uttalande gjordes:

3:dje Nordiska Kvinnoakskongressen anser att samhället bör fullt tillgodogöra sig den insats kvinnorna visat sig kunna göra på det religiösa området;

och då inga grundade skäl förefinnas för att vägra kvinna tillträde till prästämbete anser kongressen

att förefintliga hinder i detta hänseende böra avlägsnas så att kvinna må få rätt att såsom sin livsuppgift verka i prästens kall.

Kvinnornas utbildning till självförvärv var den betydelsefulla fråga som ingenjör Jenny Markelin-Svensson inledde sista mötes-

dagen, varvid hon framhöll nedanstående önskemål i vilka kongressen instämde:

1) För åstadkommande av en mera målmedveten utbildning av kvinnor till självförvärv, borde resp. kvinnoammanslutningar vidtaga åtgärder, gående ut på:

a) att få skolundervisningen såväl den lägre som den högre kombinerad med yrkesrådgivningen;

b) att förmedels instruktiva föredrag, filmföreläsningar, statistiska framställningar och eventuella utställningar demonstrera de olika kvinnoyrkena;

c) att utgiva och sprida broschyrer och andra sammanställningar belysande förutbildning, personliga förutsättningar, förvärvs- och avancemangsmöjligheter samt tillgång och efterfrågan inom respektive kvinnoyrken; samt

d) att inrätta speciella yrkesrådgivningsbyråer, eventuellt kombinerade med förmedling av arbets- och lärlingsplatser.

2) Då tillströmningen av kvinnor till många yrken är alltför stor, borde nya arbetsfält och förvärvsmöjligheter anvisas åt kvinnorna. Med hänsyn härtill borde:

a) detaljerade förslag till nya arbetsområden, lämpade för kvinnor, uppgöras och spridas inom kvinnokretsar;

b) av stat och kommun understödda kurser anordnas för utbildande av kvinnor speciellt till sådana yrken; samt

c) stipendier anslås för unga kvinnor med speciella anlag för något visst yrke.

Tyvärr/bortföll från programmet den diskussion om Kvinnans arbetsvillkor, som detta utlovat, med trafikassistent Anna Westergaard, Danmark, som inledare, genom att fröken W. blivit förhindrad resa till kongressen.

Men fil. mag. Ada Aijälä, Finland, höll sitt föredrag om Fru och Fröken som tiltalsord — och somliga fröjdades över den logiskt genomförda utläggningen av onödigheten att i titulering precisera ett intimt, personligt förhållande, medan andra återigen förfärades över oblygheten att icke tydligt markera detta. Diskussion var icke avsedd och följde icke.

Teatermötet och festligheter.

Kongressens första dag avslutades med det stora offentliga festmötet på Finska Nationalteatern.

Salongen var till sista plats fylld av en förväntansfull publik när ridån gick upp under tonerna av en marsch, spelad av Vita gardets musikkår.

Aftonens talarinnor, representanter för de fem nordiska länderna, presiderade i en halvcirkel på scenen och presenterades i tur och ordning av fru Heinrich med några karakteriserande ord. Fru Gyrithe Lemcke, Danmark, var den som först talade. I en ståtlig exposé av Nordens historia, där drottning Margaretas imponerande gestalt, den nordiska enhetstankens bärare, trädde förhärskande fram, ledade talarinnan samman det som genom tiderna bundit nordens länder till varandra.

Fröken Mathilda von Troil, Finland, höll sitt tal på finska, sammanhållet kring de fem korsflaggorna och de strider som kämpats under dessa dukar.

Fröken Ellen Kleman, Sverige, dröjde vid den handling Fredrika Bremers Hertha i sig var och huru Hertha begärt att hennes land skulle ge åt sina

unga döttrar det som nekats hennes ungdom: frihet och framtid, ett hem för andens liv. Vad hon bad om hade nu givits de unga kvinnorna, men själva voro de främmande och fjärran från de strävanden, som länkat utvecklingens gång till deras bästa. Nu ropade man på ungdomen i namn av det lyckligare samhälle, som ytterst är målet mot vilket vi sträcka oss och där män och kvinnor tillsammans, var och en utifrån sin egenart men med förståelse av den andra, fria, självständiga och sanning sökande, förkasta det skeva och förbrukade och bygga vidare på det som gott och rätt är.

Fröken Fanny Schnelle, Norge, berörde kvinnornas insats i fredsarbetet, uttryckande sin tro på att det arbete som göres för en god sak förr eller senare leder till seger.

Fru Briet Asmundsson talade åter om ön ytterst i havet och om dess kvinnors ställning som fria medborgare, med tillträde till skolor och läroanstalter och rätt till alla ämbeten och tjänster.

Dr Maikki Friberg, Mrs Corbett Ashby, fröken Henni Forehammer och en tillfällig gäst från Ungern, representerande Ungerska Kvinnors nationalråd, hörde även till aftonens talarinnor.

Fröken Elli Björkstens charmanta uppvisning av rytmisk gymnastik, en trupp unga flickor som med ledsagning av musik utförde gymniska rörelser, samt professor Crohns föredrag om Paradissagan i den kristna världens kultur hörde ytterligare till aftonens innehållsrika program.

Räckan av festligheter kan här endast flyktigt skisseras, de utsökta luncherna i Kapellet och på Brändö, samkvämet i Stenmans konstpallats med utställda konstalster och den omväxlande och spirituella underhållningen, till sist den ståtliga avskedsmiddagen i Societetshuset, där såväl värdar som gäster bringade sitt tack för de oförgätliga kongressdagarna och vad dessa å ömse sidor givit. Varmast måste dock givetvis gästerna s tack bli, så oförbehållsamt slösande som gästfrihet och alla goda håvor räckts dem.

Som ett särskilt dyrbart minne står säkert för alla — dock i en alldeles speciell grad för svenskorna — besöket på Sveaborg. Genom "Svenskporten" med det däröver genom hela ryska tiden alltjämt kvarstående svenska riksvapnet togs vägen in i fästningen, medan en musikkår spelade Björneborgarnas marsch, och mellan vallar och bastioner fram till Ehrensvärds grav, där åter fästningens musikkår spelade. Under ryska tiden fick ingen, nalkas fästningen, kom en båt endast på avstånd fram i riktning mot Sveaborg, sköts det på den. Nu gingo, vi alla fritt omkring där — och överallt vakade minnena från Ehrensvärds tid.

Borgåfärden blev ännu en pilgrimsresa särskilt kär för de svenske. På svenskt språk har Runeberg diktat. Nu gingo vi i hans hem, där allt står orubbat sedan skaldens tid, pietetsfullt vårdat av fröken Strömberg, Runebergbiografens dotter.

Ännu ett särskilt kärt minne från Helsingforskongressen, Mathilda Wrede var med om den som hedersgäst, det

kända ansiktet syntes främst i förhandlingssalen bland de inbjudna gästerna.

En älskvärd mottagning hos presidentkan, fru Ester Ståhlberg, vilken också hedrade kongressens förhandlingar och fester med sin närvaro, är också vad vi ha att minnas, liksom svenske ministerns gästfria klockan-fyra-te en av dagarna. Och så all den enskilda älskvärdhet och gästfrihet som bara strömmade över en!

Det tredje nordiska kvinnoaksmötet i Helsingfors kommer att stå som ett varmt betagande och ljusst strålande minne för dem som hade lyckan att få vara med.

ELLEN KLEMAN.

Ester Lutteman.

Bland de studenter, som den 30 maj i år avlade teologie kandidatexamen, var också en studentska, fru Ester Lutteman.

Att en kvinna avlägger teologisk examen är intet nytt, men att hon gör det vid 36 års ålder och med berömlig i alla de 7 ämnen examen omfattar, det är det märkliga. Teologiska fakultetens dekanus, domprosten Rohde, började också det anförande, med vilket han meddelade examens resultat, med att omtala att inom teologiska fakulteten vid Lunds universitet hade aldrig förr en sådan examen avlagts. Att den dessutom avlagts av en kvinna är ju så mycket mer att fästa sig vid, isynnerhet som fru L. endast använt 2½ år

för att nå detta utomordentliga resultat.

Fru Ester Lutteman är född i Härnösand den 3 mars 1888 och är dotter till kontraktsprosten Anton Lundström och hans maka, f. Brandell. Hon tog studentexamen vid Åhliniska skolan i Stockholm 1906, studerade naturvetenskap i Lund 1908—10; ingick 1912 äktenskap med dåvarande komministern i Köping pastor Axel Lutteman, sedermera förste sekreterare i diakonistyrelsen i Stockholm. Efter hans död 1920, återvände fru Lutteman till studierna i Lund, men då för att ägna sig åt filosofi och teologi. Hon avlade teol. fil. 1921; fil. kand. dec. 1921 och teol. kand. 1924.

Under alla studieåren har fru L. tagit verksam del i Kristliga studentrörelsens arbete; varit dess ombud vid ett möte i Konstantinopel 1911; varit ordförande i Kvinnliga gymnasist- och studentförbundet samt varit en mycket eftersökt föredragshållare.

Under de år fru L. var gift, deltog hon med stort intresse i församlingsarbetet i Köping; reste i Vita Bandets tjänst samt för ungdomsvården i Västerås stift; i Stockholm arbetade hon i Diakonistyrelsen bl. a. som utgivare av tidningen Sveriges Barn.

När fru Lutteman nu lämnar Lund, är det för att förestå den kvinnliga av-

delningen av lekmannaskolan vid Sigtustiftelsen, ett arbete, vartill fru L. besitter de största förutsättningar, både teoretiskt och praktiskt.

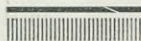
Fru L. är emellertid en av de få kvinnor, som själva skulle vilja ägna sig åt prästerlig tjänst, och vore det bara fråga om detta enstaka fall, tror jag de flesta skulle instämma i vad en av de förnämsta prästerna i Lunds stift yttrat, att vore det fru Lutteman det gällde, skulle han aldrig tveka inför kravet på kvinnliga präster.

De rent teologiska studierna ämnar fru L. icke överge, trots det krävande arbete, som väntar; teol. licentiaten är det närmaste målet på den vägen.

När vi för någon tid sedan talade om hennes studiers goda resultat, sade hon: jag är glad inte bara för min egen skull utan för alla kvinnors att ha lyckats så bra, och jag tror vi alla få anse att fru L. lämnat kvinnorna ett gott handtag genom det prov på andlig spänstighet, som hon givit.

När därtill kommer att hon är en synnerligen rik och mänsklig personlighet, som har både tid och hjärta för de människor, som komma i hennes väg, skulle jag vilja instämma i de ord, som riktats till henne av en av hennes lärare: "Vi vänta mycket av fru Lutteman".

C. EDH.

I. C. W:s exekutivmöte i Köpenhamn

19—28 maj 1924.

Internationella kvinnorrådets andra ordinarie exekutivmöte under perioden mellan de ordinarie stora femårsmötena — denna gång 1920 i Kristiania och det blivande i 1925 — har nu gått av stapeln i Köpenhamn. Det var ju danskorna som sist i Haag älskvärt inbjödo exekutivmötet att samlas hos dem i år.

En i internationell mening representativ samling blev i sanning detta arbetsmöte. Redan I. C. W:s styrelse företräder ju ett flertal nationer, och genom dennas vid mötet närvarande medlemmar voro redan England, Frankrike, Tyskland, Kanada, Holland, Schweiz, Norge och Danmark representerade. Främst genom I. C. W:s president uppgenom åren, Lady Aberdeen, och vidare genom Mrs Ogilvie Gordon och Miss Elsie Zimmern, London, M:me Avril de Sainte-Croix, Paris, dr Alice Salomon, Berlin, Mrs W. E. Sanford, Wesanford, (Kanada), fröken L. van Eeghen, Doorn, fru Anna Backer, Fredriksstad, och fröken Henni Forchhammer, hemma i själva kongressstaden. Så kommo därtill de internationella stående kommittéernas medlemmar, dubbelrepresenterande de redan uppräknade länderna och företrädande ett stort antal andra. I summa var det 23 länder som sänt representanter till Köpenhamnmötet. Sverige hade skickat fem: dr Malin Wester-Hallberg, i egenskap av vice ordför-

ande i S. K. N. ersättare för S. K. N:s ordförande, fru Bertha Nordenson, vilken var förhindrad resa, korresponderande och protokollförande sekreterarna i S. K. N. fröknarna Ingegerd Palme och Ellen Kleman samt ledamöterna av svenska yrkes- och lagkommittéerna fröken Margit Malmsten och advokat Mathilda Staël von Holstein.

Arbetet vid ett I. C. W:s exekutivmöte är som bekant fördelat på de stående kommittéerna, där respektive länders arbetsrapporter föredragas samt uttalanden till femårsmötet prepareras, samt på exekutivkommittéens (internationella styrelsen och de nationella förbundens ordförande eller dessas suppleanter) förhandlingar. Efter det ståtliga "välkomstmötet" i Universitetets festsal, där de olika ländernas ordförande — för Sverige således dr Wester-Hallberg — framförde hälsningar från sina nationalförbund och en vacker musikavdelning förekom, vidtog också kongressarbetet inom ovan angivna sektioner.

F i n a n s k o m m i t t é e n hade att behandla den alltid brännande frågan om ekonomiens ordnande. En kongressavgift av 5 shillings fastslogs för varje deltagare i femårsmötena för att därmed betäcka en del utgifter och vidare antogs det vilande förslaget att höja nationalförbundens avgift till I. C. W.

till 10 £ om året, i stället för nu stadgade 4 £. Hänsyn skall dock härvidlag tagas till valutaförhållandena i de ekonomiskt svårställda länderna.

Inom presskommittéer hade man dryftat förordandet av en mera fackmässig redigering av *Bulletin* samt begärt att en ansvarig redaktörs namn, liksom en redaktionskommittés, skulle finnas å tidningens första sida samt att en journalistiskt tränad medarbetare skulle tillhöra redaktionen. Exekutivkommitténs beslut blev att under det nu löpande året skulle den nuvarande faktiske redaktörens av *Bulletin*, fru Anna Backer, namn utsättas å tidningens första sida. I övrigt antogs ej kommitténs resolution, men styrelsen beslöt att beakta frågan och framlägga förslag i den för femårsmötet.

Presskommittén hade för övrigt till sin ledsnad att mottaga sin uppskattade mångåriga sammankallande ledamots, fröken Fredrikke Mörck, avsägelse. Ett tillfälligt arrangemang med fru Backer som ersättare av fröken Mörck för tiden till 5-årsmötet, med eventuellt bistånd då och då av fröken Mörck, blev det föga tillfredsställande beslutet i denna sak.

Inom lagkommittén var frågan om gift kvinnas nationalitet givetvis en bland de främsta, och ett uttalande gjordes, vari begärdes ett samarbete med Internationella rösträttsalliansen i och för att få till stånd en internationell juristkonferens, där denna fråga skulle behandlas och där de tvenne stora kvinnoorganisationerna vid sidan av de fakkunniga skulle insätta sina representanter.

Rösträttskommittéen gjorde för sin del ett uttalande för att de nationalförbund, som ännu ej arbetade efter sådan linje, skulle tillsätta en parlamentarisk kommitté, som skulle utgöra det direkta sambandet mellan kvinnoorganisationerna och den lagstiftande makten, särskilt de kvinnliga medlemmarna därinom.

In- och utvandringskommittéen antog bl. a. en resolution, vari begärdes att nationalförbunden skulle speciellt inrikta sig på att under nuvarande förhållanden, då tjänarinnefrågan så komplicerat sig, undersöka i vad mån bildade flickor kunna vinna en god anställning inom hemmen, samt yrkesutbildade inom yrket.

I kommittéen för lika moral och bekämpande av handel med kvinnor gjordes en hel del uttalanden gående ut på skydd och hjälp åt kvinnorna och att Nationalförbunden härvid borde kraftigt inskrida. Ett direkt uttalande fördömande prostitutionens reglementering i de länder där detta förekommer, antogs.

Fredskommittéen började med att reformera sitt namn, till det här angivna, med borttagande av det förutvarande momentet *skiljedom*. Ett antal uttalanden gjordes: att Nationalförbunden borde sätta sig in i frågan om minoriteternas rätt; att de böra förmå sina medlemmar att i den mån det är görligt stödja det höga ideal, som representeras av Nationernas Förbund, samt att de skola verka för att detta senare kommer att omfatta alla natio-

ner; att de skola främja den allmänna avrustningens idé, m. m.

En fullständig redogörelse för samtliga kommittéers resolutioner och beslut är här icke möjlig, då ingen utredning av dessa förelåg vid mötet. Till vad som nu utelämnats, skola vi i ett senare häfte av Hertha återkomma.

Kongressarbetet fick sin angenäma avväxling genom kvällarnas offentliga möten, då de syften det arbetades för öppnade sig perspektiviskt frigjorda genom de utomordentliga talare, som vid dessa framlade sina synpunkter på de gemensamma stora frågorna. Särskilt det stora kvällsmötet, då ämnet var kvinnor i yrken och anställningar: vetenskapen, industrien, det sociala arbetet, gav genom de överlägsna anförandena en varaktig behållning. Mrs Ogilvie Gordon inledde med en briljant översikt av de akademiskt bildade kvinnornas ställning och förhållanden. Dr Altmann-Gottheiner talade med sin stora sakkunskap på detta område om den förskjutning som genom de i ett ganska stort flertal förekommande icke yrkesutbildade kvinnornas inträde inom industriarbetet kommit att äga rum i fråga om kvinnoarbetets värdering och användning. M:me Pichon-Landry ingick på kvinnoarbetets konflikter på grund av kvinnornas genom familjen på ett annat sätt än mannen bundna förhållanden, och till sist höll dr Alice Salomon ett glänsande anförande om den lyftning hon menade kvinnorna vetat ge åt social och politisk verksamhet genom ideell syftning, som förr inte varit på detta sätt

normerande. Fru Julie Arenholt, Danmark, gav, som alltid, sakrikt och intresset fångande en utomordentlig exposé av kvinnornas ställning i fråga om statens ämbeten och tjänster.

Av de festligheter och den sällskapliga samvaro, som avlöste kongressarbetet, torde väl staden Köpenhamns charmanta mottagning i Rådhuset böra nämnas först. Den ståtliga festlokalen var också till trängsel fylld; sång, musik, tal, utsökta förfriskningar, älskvärt värdskap gjorde det hela till en ytterligt angenäm stund. Konseljpresidenten Stauning hade i egen hög person funnit tillfälle att närvara. En av Tivoli konsertsalongs högtstående musikavdelningar gjorde en andra afton till en högtidsstund. Danska Kvinnors Nationalråds välarrangerade och goda lunch söndagen den 25:te ute i Langelinjes Paviljong utgjorde ännu några de mest angenäma sällskapliga timmar, vilka avlöstes med den stora bilkortegen på omkring fyrtio stycken automobiler ut till Sorgenfri, där deras majestäter anordnat ett garden-party och älskvärt hälsade samtliga sina gäster. Ännu en fest bjöd Danska Kvinnors Nationalråd på, då den på mötets sista dag anordnat en avskedsmiddag. Vid långa festligt dukade bord bänkade sig de många gästerna, och här gavs nu tillfället att ömse håll, från gästers och värdars sida, frambära ett tack för de givande dagar, som den gångna kongressveckan varit.

Ett kvällste uppe i Kvindelig Læseforening med fröken Sophie Alberti som den charmanta värdinna hon är hör till de angenäma minnen som de, vilka fingo bli hennes gäster, till allt det andra

minnesvärda under den vecka medförde hem.

För övrigt hade mötesvärdinnorna på det mest älskvärda sätt ordnat med utflykter i och förevisningar av Köpenhamns sevärdheter, något som de arbetande mötesdeltagarna dock i mycket ringa utsträckning kunde begagna sig av.

Exekutivmötets uppseendeväckande moment var beslutet om att det instundande 5-årsmötet, nästa år, skall hållas i Österrike, Salzburg. Som bekant inbjöd U. S. A. i Kristiania till "quinquennial meeting" i Washington 1925, och man hade å alla håll börjat tänka på hur man skulle ställa sig för att göra den långa men lockande resan över Atlanten möjlig. När nu Washingtonkonferensen skulle dryftas, visade det sig att betänkligheterna, på grund av ekonomiska hänsyn, voro stora nog, och efter en del diskuterande, som icke ledde till effektivt resultat i fråga om Washington, räddades situationen genom att fru Margaretha Minor, Österrike, å sitt nationalförbunds vägnar inbjöd till 5-årsmöte i Salzburg nästa sommar.

Det är således där I. C. W. samlas till sin nästa stora femårskongress.

ELLEN KLEMAN.

Flickornas yrkesutbildning.

Under denna titel har Fredrika-Bremer-Förbundets byrå utgivit en broschyr, som avser att vara en handledning för den kvinnliga ungdomen vid val av yrke. Det nu föreliggande häftet är i själva verket en andra omarbetad

och utvidgad upplaga av en för några år sedan utkommen publikation, kallad "Kvinnliga arbetsområden!"

I skriften Flickornas Yrkesutbildning behandlas i sammanträngd form följande kvinnliga arbetsgebit. Husligt arbete, barnavård, sömnad och vävning, trädgårdsskötsel, mejerihantering, hönskötsel, lantbruk, tekniska yrken, undervisningens stora och mångskiftande område, sjukvård och hälsovård, socialt arbete, statlig och kommunal anställning, handels-, bank och kontorsverksamhet. Inom varje område anges utbildningsmöjligheter och kostnaderna härför, samt där så kunnat ske även löneförhållanden och utsikterna att nu vinna utkomst. Ställningen överhuvud på den kvinnliga arbetsmarknaden, sådan denna för närvarande ter sig, behandlas i inledningen, som även framhåller önskvärdheten av att det viktiga valet av levnadsbana sker med iakttagande av grundlig prövning och en viss försiktighet, då anställningsmöjligheterna på många banor äro starkt begränsade.

För att inskränka broschyrens omfång till det minsta möjliga har man avstått från all yrkesbeskrivning. Såsom den angelägnaste uppgiften har framstått att vid en tidpunkt, då yrkesvalet på grund av det ringa antalet tillgängliga platser är svårare än vanligt, för en ringa penning tillhandahålla den kvinnliga ungdomen i landet och denna ungdoms målsmän en översikt över de kvinnliga arbetsområden, som Fredrika-Bremer-Förbundet efter sin mångåriga upplysningsverksamhet vet vara de mest efterfrågade, samt att beträffande dessa områden ge upplysning om utbildningstidens längd, utbildningskostnader och så vitt görligt även utkomstmöjligheter. Broschyren, som kostar 1 kr., finnes tillgänglig i boklådorna, dels å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå i Stockholm.

Avslutande riksdagsrevy.

Den nu avslutade riksdagen har — som riksdagar för sed hava — åtskilligt på sitt samvete.

Den nya medborgarlagen är antagen och därmed den gifta kvinnan i vad det gäller nationaliteten fortfarande ett mannens osjälvtändiga bihang.

Förmynderskapslagen av i år gör fadern ensam till förmyndare för "underårigt barn i äktenskap". Men för barn utom äktenskapet är modern förmyndare!

Motionen om utredning av bättre vård för fattiga barnsängskvinnor fick icke bättre behandling än förut av andra kammaren vid dess återupptagande där; med 117 röster mot 79 stod kammaren vid sitt första beslut att biträda utskottets utlåtande. Utredningen är således avslagen.

Fröknarna Tamms och Hesselgrens motion om ikraftträdandet av lagen angående kvinnors behörighet att inneha vissa statstjänster har av båda kamrarna avslagits.

Den lilla slutrevyn av riksdagsbeslut är inte glädjande. Muntrande är inte heller minnet av ännu ett par stycken kvinnornas intressen berörande frågor, som tidigare avgjorts e m o t vad man önskat och hoppats. Utan att den försvinnande minoriteten kvinnliga riksdagsledamöter — trots kraftigt och påvassligt handlande — kunnat genom sitt inflytande tynga vågskålen i rätt riktning.

"Det heliga kriget."

Det var inte för någon månad sedan i Mjölby Ellen Key intog sin ståndpunkt till frågan: "Fred eller krig?" Den är fyrtioårig och uttalades för första gången då hon, som ordförande i Nya Idun, höll föredrag över Bertha von Suttners "Ned med vapnen!". Redan då vittnade hon att hennes ståndpunkt var densamma som B. v. S:s, och hela hennes livs långa verksamhet har icke jävat den.

Men nu har hon framträtt på ett vida radikalare sätt. Världshändelserna ha på henne, som på oss alla, övat sitt inflytande och tvingat till tystnad de betänkligheter, som kanske hennes ålder skulle hyst. Hon har varken blivit mera konservativ eller mera försiktig och hörsammade därför den förening i Mjölby som bad henne hålla ett föredrag om "Fredsriket". Det blev en sammanfattning av ett kapitel ur hennes under arbete varande Allsegraren II, som utkommer innevarande september, och meddelas här i denna sammanfattning.

Hon har alltid förut betonat och betonade kraftigt även nu att hon, som under sin fars riksdagstid tagit så livlig aktiv del med honom i striderna om försvarsfrågan — och själv kanske rätt så ofta hettas av sitt gamla skottiska krigarblod! — alldeles omöjligt har kunnat

---

Vi påminna om att HERTHA ej utkommer under juli och augusti.

---

ställa sig på vapenvägrarnas ståndpunkt
q u a n d-m ê m e.

Men nu har hon, tvingad av Versaillesfreden 1918, kommit därhän att hon, i detta föredrag, öppet ställer sig vid den ungdoms sida, som beslutat bli fullkomliga krigsvägrare — icke endast värnpliktsvägrare. Ty för dessa — vare sig de vägra av kristliga eller etiska skäl — komma vi ju i Sverige troligen till rimliga ersättningsformer. Och vad själva värnplikten angår, har hon tydligen betonat i tryck som sin åsikt att för män, som kvinnor, en tids värnplikt i tjuogoårsåldern har en stor folkuppfostrande betydelse.

Utan det, som hon nu i Mjölby för första gången offentligt uttalade som sin ståndpunkt, är att ungdomen — om Europa ännu en gång kastas in i ett krig — skall följa de vapenvägrandes exempel från föregående världskrig i England och Amerika. Dessa, som länge kallat sig för "consciencious objectors" i England, ledo hårda fängelsestraff eller svåra böter för sin vägran — men deras kamp och martyrskap blev idéns utsäde. Frågan är icke främmande för oss heller, vid årets riksdag har den varit före genom Carl Lindhagens motion. I fjol gjorde S. Holm från Göteborg sin modiga insats. Elin Wägner har i sitt arbete "Seine, Rhen och Ruhr" och i sitt i höst hållna föredrag i Halmstad "Vi och världen" klart yrkat detsamma — och huru denna tanke kunnat påverka ett helt folk ha vi sett exempel på i Indien, i samband med Ghandi-rörelsen. Det är alltid så: där ett behov i tiden finnes, där tankefrön spira — där

mångdubblas de röster, som kämpa för dem.

Ellen Key påpekade vidare att ännu finnes det många ädla ynglingar som vilja ge sina liv i kriget för fosterlandet — men nu gäller det att finna andra, ädla ynglingar, som vilja ge sina liv, i medelbar eller omedelbar mening, för freden. Ty ungdomen har sannerligen fått tömma kalken till botten! Medan de hörde att världskriget för "rätt och sanning" skulle bli det sista och de, eller deras äldre bröder, kämpade i den tron, se de nu att världen rustar sig till ett nytt krig för "orätt och osanning". Och besvikelsens tårar fylla deras ögon och harmen knyter deras senor till kamp. Honi soit qui mal y pense!

Det arbetas visserligen på två håll att spränga tunnel genom alpkedjan: från ena hållet tron och offerlusten hos dessa blivande krigsvägrare, från det andra kunskapen och rättsklarheten hos fredsvännerna från den äldre skolan. Men det är en skillnad dem emellan. Vi sågo att vid krigsutbrottet lade pacifister, liksom socialister — ned fredsarbetet och drogo med flygande fanor ut i världskriget! Vi veta att alla fredsvännernas pappersmassor hånades 1914 — vi veta att av Nationernas Förbund endast blivit en svag liten telning, ovisst om den någonsin växer till det träd, i vars skugga alla fåglar skola bo — vi veta att alla Europas ledande makter med mer eller mindre resignation erkänna att kriget kommer att bestå — att således ett århundrades fredsrörelse — ty när världskriget utbröt 1914 var det jämt 100 år sedan fredsrörelsen föd-

des i Amerika! — är som ett slag i luften. Det fordras således andra kampmedel.

I Bilthooven i Holland samlades en liten grupp kristna krigsvägrare, med även svenska medlemmar. De satte sig som mål före att inom alla folk utbreda tanken på krigsvägran och möjlighet att inrätta staternas liv efter den bibliska tanken: "alla äro vi lemmar i en lekamen". Och det finnes redan unga lekmän, trosvittnen, som — medan

prästerna å ömse sidor signade vapnen — beslutat sig för att göra som Jesus: gå i döden för sin sanning.

Ellen Keys föredrag, som legat färdigskrivet sedan många år — betonar endast ännu kraftigare hennes utgångspunkts: vapnen må stå ned bland bröder!

Om vi ock kring denna fana måste offra våra liv i "det heliga kriget".

En bland åhörarna.

“Vad skall jag bli?”-utställningen.

Många av dem vars ungdom inföll under 80-talet minnas säkerligen den häpnande undran, varmed den tidens tanter och farbröder konstaterade, att kvinnor skötte s. k. "manliga" befattningar. "De blivit män i staten de fordna flickorna" tänkte man, då i telegraminlämningen satt en kvinnlig telegrafist eller man på något annat håll stötte på resultatet av kvinnöemancipationen. Och man erfor entusiastisk fröjd eller vredgad fasa eller någon känsla mellan dessa yttersta poler — allt efter sin speciella lynnesart och åskådning. Någon sorts reagens uppstod alltid i de själar som icke voro färgade av ungdomens vårdslöst obetänksamma livssyn.

Hur långt bort från 80-talets funderingar ha vi icke nu kommit. Problemställningen är numera en helt annan. Det är icke längre fråga om huruvida kvinnan kan och bör delta i förvärvsarbete utom hemmet. Utan om hennes

utbildningsmöjligheter och ställning inom de olika arbetsområdena.

På dessa spörsmål gav den ståtliga "Vad skall jag bli"-utställningen i Stockholm — vilken som bekant under tiden 24 maj—9 juni pågått i Liljevalchs konsthall och på initiativ av fröken Gertrud Bergström anordnats av Kvinnornas medborgarförbund — svar på ett synnerligen överskådligt sätt. Ehuru givetvis yrken finnas, varom upplysningar icke kunde lämnas på grund av vissa förhållanden — exempelvis tillämpas ju hemliga löneskalor inom flera av våra största banker och försäkringsbolag.

Vid en rond på utställningen kom man — efter ett kortare eller längre besök i det aptitretande bageriet och konditoriet — till de kvinnliga statstjänstemännens gebit. Postkontor, telegraf- och telefonstation, där kvinnliga tjänstemän på dragande kall och ämbetets

vägnar fyllde sina respektiva funktioner till de besökandes båtnad. Därefter en avdelning, där man fick reda på järnvägskvinnornas ställning och förhållanden. Utmärkta statistiska tabeller belyste antalet arbetande kvinnor inom de olika graderna, deras löne- och pensionsförhållanden m. m.

Men väl må man vid begrundande av de kvinnliga statstjänstemännens villkor — liksom för övrigt flertalet andra förvärvsarbetande kvinnors — tänka på ett kvickhuvuds definition av begreppet kvinnologik: kvinnologik är den slutledningskonst, som män använda ifråga om kvinnor. Hur är det mina herrar, som makten hava? Står det icke i grundlagen, att statstjänster skola tillsättas på grund av förtjänst och skicklighet allena? Och ha ni inte otaliga gånger varit med om att proklamera, att arbete skall betalas efter arbetets värde samt protesterat mot framförandet av behovsprincipen, mot försörjartillägg till dem som äro försörjare, om de också äro kvinnor? Hur är det möjligt att i statens verk ännu tillämpas de mest absurda av alla principer: lön efter kön och platsers tillsättande efter kön!

Ett yrke som förefaller jämförelsevis lönande är stenografens. Men om jag icke misstar mig, prunkade den högsta lönesiffran på utställningens vackra tabeller i samband med titeln apotekare.

Det var intressant att se, samlade alla dessa uppgifter om sådana yrken som läkare, tandläkare, jurister, gymnastikdirektörer, barnvårdsmän, bostadsinspektörer, polissystrar, lärarinnor m. fl.

Men kanske var det ändå mera nöjsamt att se de praktiska yrkena demonstreras! Dessa senare äro så att säga mera pittoreska. Vilka attribut skulle väl, t. ex. en jurist eller en läkare kunna visa fram, som i suggestivt betagande verkan kunde mäta sig med ett hushållsförkläde eller en sjuksköterskemössa? Och, även om vi frånse de yrken, som utgöra de obestriddigen högsta rangklasserna ifråga om charmerande egenskaper, så finns det så många andra former av praktiskt arbete med högt stämningvärde!

Verkligt imponerad och tjusad blev jag för min del av maskinreparatören fru Torines, som höll på att reparera en Singers symaskin och på ett underbart sätt manipulerade med små besynnerliga maskindelar. ”Ju krångligare ju roligare”, säger fru T. Och åtskilliga intyg visade att hon lyckats bota många sjuka maskiner, som kolleger förgäves kvaeksalvat med. Fru T. finner sitt yrke härligt och manar till efterföljd. Men en rent av genialisk glimt i hennes ögon, då hon talade om specialmaskiners väsen, kom mig att befara specialbegåvningsnödvändighet i hennes fack.

Tobaksarbeterskan, som trollade fram färdiga cigarrer ur maskinen efter några handgrepp med ett tobaksblad, typograferna vid sin tryckpress, väverskorna vid vävstolarna och många attraherande representanter för olika slag av husligt arbete bidrogo var i sin mån till utställningens livfulla prägel.

ANNA KLEMAN.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

H a l m s t a d s k r e t s e n hade lördagen den 5 april ett talrikt besökt sammanträde å Hotell Mårtensson. Flera nya medlemmar vunno inträde, och man märkte tydligen att det intresserade arbete, som under sista året nedlagts av styrelsen, började bära frukt i ökat intresse för förbundet från allmänhetens och medlemmarnas sida. Sedan fröken Anna Ljungberg hälsat de närvarande välkomna, överlämnades ordet åt fru Fogelklou, som lämnade en koncentrerad redogörelse för kretsmötet i Hälsingborg där fru Berggren och fru Fogelklou representerat Halmstadskretsen, varpå diskussion följde. Härefter höll dr Karl Hillgård föredrag om "Kvinnans ekonomiska ställning enligt nya äktenskapslagen".

Kvällen avslutades med gemensam supé och sällskaplig samvaro, sång, musik m. m.

J ö n k ö p i n g s k r e t s e n hade ett talrikt besökt kretsmöte å Margaretaskolans festvåning den 5 maj. Sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna och omtalat, att hon varit närvarande vid F.-B.-F:s årsmöte i Stockholm, för vilket hon vid något annat tillfälle skulle närmare redogöra, föredrogs en del skrivelser angående kretsen. Ett föredrag av Mathilda Staël von Holstein om "Kvinnors nationalitet och medborgarskap" upplästes därpå av sekreteraren.

Ordföranden meddelade, att det förut fattade beslutet, om startande av en sköterskebyrå, nu syntes kunna bli en verklighet. Styrelsen hade uppgjort förslag, att genom ett par biografmatinéer söka anskaffa medel härtill, och hade fått löfte att gratis använda Metropolbiografen söndagen den 11 maj. En livlig diskussion utspann sig, meningar för och emot uttalades, men styrelsen, som var optimistisk, vann till slut majoritet för sitt förslag. Tesupé avslutade den innehållsrika och angenäma aftonen.

De planerade matinéerna gingo senare av stapeln och den vackra filmen "Sverige — vårt vackra land" drogo fulla hus! Ett nettobelopp av ej mindre än 690 kronor kan nu disponeras för det ovan nämnda behjärtansvärda ändamå-

let, och styrelsen kommer att inom den närmaste tiden vidtaga åtgärder för sköterskebyråns förverkligande.

K a r l s k r o n a k r e t s e n hade den 24 mars sammanträde å Stadshotellets lilla sal under ordförandeskap av fru Eva af Geijerstam, varvid teol. stud. fru Ester Lutteman talade över ämnet "Kvinnan som präst". Sammanträdet avslutades med tésupé.

K r i s t i a n s t a d s k r e t s e n sammanträdde den 25 april å Industrihotellet. Sedan ordföranden fru Elisabeth Sjövall öppnat mötet och uppläst protokoll från södra kretsarnas nyligen hållna delegerademöte i Hälsingborg föreslogs och antogs som gemensamt uttalande av kretsen den resolution angående vård av obemedlade barnaföderskor, vilken i dagarna hade antagits av förbundets årsmöte i Stockholm. Efter en kort orientering av fru Greta Säve-Anderson i riksdagens behandling av privatskolefrågan gjorde kretsen följande uttalande i denna sak:

Fredrika-Bremer-Förbundets Kristianstadskrets, samlad till möte, uttalar som sitt önskemål, att riksdagen vid slutgiltig behandling av frågan om bestämmelser angående privatskolorna ville besluta i enlighet med den av hrr Kvarnzelius m. fl. inlämnade reservationen.

Härpå följde föredrag av fru Elsa Nordlund: "Några reflexioner med anledning av 1921 års lönekommittés betänkande" och vid det efterföljande samkvämet lämnade fru Säve-Anderson en redogörelse för det nya förslaget till medborgarlag enligt den av advokat Mathilda Staël von Holstein gjorda utredningen i ämnet.

K r e t s e n L u n d med omnejd sammanträdde den 31 mars å Grand Hotel varvid ordföranden, fru Anna Herrlin, lämnade meddelanden om en del föreningsärenden, bl. a. om huru de vid basarerna på Grand Hotel influtna medlen börjat användas för möbleringen av ett rum på Sjuksköterskehemmet.

Fröken Greta Linder höll därefter föredrag beledsagat av skioptikonbilder om "Moderna

folkbibliotek i Amerika, Danmark och Sverige”.

Kretsen avslutade vårens arbetstermin med att anordna ett besök å Försörjningsinrättningen, Institutet för blinda-dövstumma, där man fick se dessas arbete vid vävstolarna och övervara en gymnastiklektion och en sånguppvisning. Härefter var samkväm å Grand Hotel, då sekreteraren redogjorde för F.-B.-F:s årsmöte i Stockholm.

Mariestadskretsen hade den 1 april offentligt diskussionsmöte å Folkskolans hörsal under ordförandeskap av fru Marianne Ekman. Aftonens ämne var "Kvinnliga präster" med dr Lydia Wahlström som inledare. Under diskussionen representerade kyrkoherde Karlsson oppositionen från prästerligt håll.

Norrköpingskretsen har under våren anordnat tvenne föredrag. Det första, "Från båda sidor om fransk-tyska gränser", hölls den 7 mars av fru Ester Beskow, som skildrade de intryck hon fått därifrån under den resa hon som Sveriges delegat för "Intern. kvinnofören. för fred och frihet" företagit i dessa trakter.

Det andra hölls den 10 april av rektor Maria Aspman, Stockholm, och hade till ämne: "Den kvinnliga ungdomens yrkesval, några synpunkter".

Nyköpingskretsen hade den 7 april sitt sista möte för våren under fru Märta Fants ordförandeskap å Hotel Standard. Kretsen beslöt teckna en andel i Kvinnornas hus Årsta i Stockholm. Att representera kretsen vid Årstabolagets konstituerande stämma den 14 april samt vid Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte den 23-24 april utsågs ordföranden. Sekreteraren, fru Elna Cullberg, redogjorde för de motioner vid årets riksdag, som speciellt beröra kvinnornas intressen. Därefter gav föreståndarinnan för Nordiska Kompaniets Intressekontor, syster Linnéa Frölén, en historik över intressekontorets tillkomst och utveckling samt betydelsefulla verksamhet i sparsamhetens tjänst.

Efter supén vidtog samkväm, varvid bl. a. förekom sång av fru Lisa Smedberg.

Skellefteåkretsen hade den 6 april möte med samkväm, varvid bl. a. förekom föredrag om gift kvinnas nationalitet, musik, sång och deklamation.

Stockholmskretsens Fredrika-Bremerskola hade sitt ihop, med terminsavslutningen sedvanliga samkväm i Stadsmissionens sällskapsvåning, tisdagen den 6 maj. Sedan studiekommitténs ordförande, fröken Ellen Kleman, med några kort ord avtackat kursledarinnorna och eleverna höll dr Hanna Rydh ett av skioptikonbilder beledsagat föredrag över Tut-Aneh-Amon. En rikhaltig musikavdelning, deklamation samt därpå kaffeservering avslutade aftonen.

Strängnäs-kretsen sammanträdde till årsmöte å Elementarläroverket för flickor den 20 febr. Sedan års och revisionsberättelserna upplästs och ansvarsfrihet beviljats styrelsen förrättades val, varvid såväl styrelse som revisorer återvaldes. Styrelsen består fortfarande av fröken Huldtt, ordf., d:r A. Janson, v. ordf., fru Rosenkvist, sek., fru Ekedahl, kassaförvaltare, samt fruarna Törnberg och Palmkvist. Revisorer: fröknarna Å. Widebeck och E. Haglund. Till kretsens representanter vid F.-B.-F:s årsmöte valdes d:r Anna Jansson och fruarna Augusta Widebeck och Emma Lindberg med fru Elsa Nilsson som suppleant.

Kretsen beslöt teckna en andel i »Kvinnornas hus».

Fru Widebeck redogjorde härefter för det samarbete med Vita bandet, som igångsatts under hösten och som omfattar dels anordnandet av föreläsningar i aktuella ämnen, dels arbete för inrättandet av ett förlösningshem. Dr Anna Jansson gav en redogörelse för F.-B.-F:s ställning till kommittéförslaget om kvinnolönerna.

Efter mötet vidtog samkväm i skolköket.

Umeå kretsens hade den 18 mars årsmöte å Gammha under ordförandeskap av fröken Anna Hörnell.

Sedan års- och revisionsberättelserna upplästas förrättades styrelseval, varvid förutvarande styrelseledamöterna, lektor Siri Öhngren, ordf., fru Ella Grafström, v. ordf., fröken Ingeborg Öqvist, kassaförvaltare, fröken Anna Hörnell, sekr., fruarna Fanny Bergström och Gurli Forsberg omvaldes och i stället för fru Schotte, som lämnat orten, fru Ringstrand, nyvaldes. Revisorer blevo fruarna Lindgren och Gillberg med fröken Holmberg och fru Rydquist som suppleanter.

Vid därpå följande samkväm höll dr. John Svensson ett kortare föredrag om Några synpunkter på värdeutavspåda barn. Efter detta följde musik och deklamation samt tesupé.

Växjö krets bildades den 14 april vid ett å Hantverksföreningens lokal i Växjö under ordförandeskap av fru Elin Roos hållet offentligt möte, varefter fru Lilly Hellström, Stockholm, i ett föredrag redogjorde för Fredrika-Bremer-Förbundets uppkomst och utveckling, organisation och syften. På yrkande av fru Elsa Nordenskjöld beslöts bildandet av en lokalkrets på orten, med följande styrelse: fru K. Daneilius, fru Emma Därth, fru Hilda Petrusson, fru Klara Ernst, fru Lagerberg, fröken Inez Malm, fru Blenda Sylvan, fröken Anna Rundbäck och fru Elsa Nordenskjöld, med fru Lilly Sundberg och fröken Elisabeth Johanson som suppleanter. Revisorer blevo fru Klara Möller och fröken Kerstin Berggren med fröknarna Alma Nilsson och Emilie Lindgren som ersättare.

Ystadskretsen sammanträdde till årsmöte den 25 febr. å Continental under ordförandeskap av fru Anna Staël von Holstein.

Till ledamöter av styrelsen återvaldes friherrinnan Staël von Holstein, fru Maja Strandberg, fröken Olga Johnson, fru Clary Schultz, fru Hertha Person, fru Alpha Stenberg, fru Anna Nilsson och fröken Anna Fridman, samt nyvaldes i stället för fröken Ida Witthoff, som andanbett sig återval, fröken

Elin Strandberg. Suppleanter blevo fröken Brita Holmer, fru Ingeborg Olson, omvalda, samt fru Welinder, nyvald.

Till revisorer utsågos fr. E. Davidsson och B. Grönwall, med fr. Ida Malmborg och fru Ingeborg Borg som suppleanter.

Till ombud vid förbundets årsmöte i Stockholm utsågos friherrinnan Staël von Holstein, fru Welinder och fil. kand. Hulda Lundh, samt till dessas suppleanter fröken Anna Fridman och fru Thora von Norman.

Fru Elsa Nordlund talade över ämnet »Arbetsvärdering — arbetsglädje». Aftonen avslutades med supé och samkväm.

Den 8 april hölls ännu ett möte på Hotel Continental, varvid fru Maja Strandberg höll ett föredrag om »Kvinnans sociala och rättsliga ställning genom seklerna». Därefter framlades planen till den hemutställningen kretsens anordnar i Ystad under tiden den 10—18 maj.

Till medlemmar i arbetsutskottet för utställningen valdes fruarna A. Stenberg, Maja Strandberg och Clary Schultz; till kommittén för mottagning av utställare och gäster friherrinnan Staël von Holstein, fruarna A. Stenberg, Maja Strandberg, Clary Schultz, Ebba Adlererentz, Kristina Andrén och Ingeborg Borg. Följande andra kommittéer tillsattes även: för tombolan med fröken Elin Strandberg som ordförande; för hemslöjd med fröken Olga Johnson som ordförande; för köket med fru Anna Nilsson som ordf.; för dekorationer med fru Fanny Welinder som ordförande; för borddukningskultur fru Clary Schultz som ordförande; för barnavårdsavdelningen fru Herta Persson som ordförande samt för utställningsbyrån med fru Ingeborg Olson som ordförande.

En kort redogörelse för kretsstyrelsemötet i Hälsingborg den 29 sistlidne mars lämnades.

Ystadskretsens stora företag, hemutställningen, tog sin början den 10 maj då utställningen öppnades under de mest högtidliga former: hälsningsord av ordf. friherrinnan Anna Staël von Holstein, ett ståtligt tal av borgmästare J. Stenberg, musik, flaggor och en talrik publiks deltagande. Där var också mycket att se, ett 60-tal utställare gjorde det hela fyl-

ligt och omväxlande. Här fanns alster av livsmedels- och kemisk-teknisk industri, margarinmärken, Cloettas chokolad, oljepreparat, tvättmedel, bonvax m. m. Mönsterköket fanns här naturligtvis även, liksom olika rumsinteriörer, där barnkammaren givetvis inte saknades; inte heller badrummet för resten. Hemslöjdsutställningen framvisade en mångfald vackra och praktiska saker, mattor, korgmöbler, gardiner. Ett välinrett kafé — med en liten konstutställning på ena kortväggen och även inrymmande ett par större broderi- och spetsmontrer. Tosterupspetsar, Löderup- och Onsala-vävnader, arbeten från Maria Anderssons vävskola i Ystad och annat mera av utsökta saker träffade man på i de olika avdelningarna. — Den utomordentligt vackra och lyckade utställningen, som räckte något över en vecka, var hela tiden flitigt besökt.

Örebrokretsen hade sitt årsmöte den 14 februari, varvid styrelsen i sin helhet återvaldes: fru A. Palmberg, ordf., fröken A. Arwedson, v. ordf., fru S. Lundgren, sekr., fru E. Karlsson, kassaförvaltare, fruarna E. Lind, A. Widén, N. Hainer och fröken E. Lind.

Till ombud vid förbundets årsmöte utsågos fru A. Palmberg och fröken A. Arwedson, med fruarna S. Lundgren och E. Karlsson som suppleanter. Revisorerna, fröknarna G. Blomkvist och Sigrid Håkansson, återvaldes liksom revisorssuppleanterna fröknarna M. Wahlberg och E. Örström. Ävenledes omvälades samkvämskommittén, fruarna A. Wikström, K. Gustafsson och H. Nilsson med suppleanterna fru G. Forsberg och fröken E. Lind.

Apelryds Trädgårdsskola

mottager numera, sedan huvudbyggnaden tillbyggt och skolan i övrigt utvidgats, förutom de ordinarie eleverna ett mindre antal hospitanter. Avgiften för dessa är satt till 100 kr. pr månad. Anmälan om deltagande göres till Fö-

reståndarinnan, Apelryd, Båstad, vilken efter bifogat porto ger erforderliga upplysningar.

Man har tänkt sig att särskilt lärarinnorna på landet skulle ha nytta av att hospitera vid Apelrydskolan.

Fredrika Bremer-Förbundets sjukkasas årsmöte ägde rum måndagen den 28 april på förbundets byrålokal i Stockholm under auditör John Ljungmans ordförandeskap. Sedan års- och revisionsberättelserna föredragits och decharge beviljats styrelsen, förrättades ordinarie val. Styrelsen omvaldes i sin helhet och utgöres av dr Elin Beckman, byråchefen E. Göransson, auditör John Ljungman, dr Mathilda Lundberg och fröken Augusta Palmqvist. Förutvarande styrelsesuppleanterna fröken Ellen Kleman, dr Ingegerd Palma och fröken Ada Simon återvaldes ävenledes.

Årstainsamlingen.

Med detta nummer följer ett brevkort med upp- rop till Sveriges kvinnor att deltaga i att skapa ett nytt Årsta, ett kvinnornas eget gemensamt hem. Kortet returneras till Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm, med påtecknat namn, samt adress, och antal andelar, som man önskar teckna i Årsta.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration
är direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan,
Stockholm**. Icke-förbundsmedlemmar prenumerera å närmaste postanstalt eller i bok-
handel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{4}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnum-
mer 65 öre. Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm. Redaktions-
tidnagar och fredagar kl. 1-3. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: kl.
11-4 varje söckendag. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62.

Tidning för Lärarinnor

utkommer sedan 1898 med ett n:r i veckan.
Redaktis: *Anna Hammar dahl*. Adress:
Pipersgatan 9, Stockholm. Utgår till skolhusen,
speciellt å landsbygden, över hela Sverige. Kom-
munernas annonsorgan vid ledigförklarande av
skoltjänster.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS BYRÅ

48 KLARABERGSGATAN 48

UPPLYSNINGSBYRÅN

RIKSTEL. 27 62.

ALLM. TEL. NORR 58 50.

ÖPPET 11-4.

---

*Upplysningar lämnas rörande kvinnliga arbetsområden, ut-
bildningskurser, löneförhållanden m. m.*

INNEHÅLL

Det tredje nordiska kvinnoaksmötet. Av Ellen Kleman.

Ester Lutteman.

I. C. W:s exekutivmöte i Köpenhamn. Av E. K—n.

Flickornas yrkesutbildning.

Avslutande riksdagsrevy.

“Det heliga kriget.”

“Vad skall jag bli?”-utställningen. Av Anna Kleman.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Andrea Eneroths Högre Handarbetsseminarium

Kommendörsgatan 32, 1 tr. **STOCKHOLM** Allm. Tel. Östern. 16 18
Av Kungl. Majt godkänd högre lärarinnekurs på 1 eller 2 år.

Ettårig eller tvåårig lärarinneutbildning. Seminariet åtnjuter **statsanslag** och kan därför mottaga några frielever. **Ansökan** göres helst före den 1 juni till nytt arbetsår, som börjar 1 sept. Mottagningstid varje dag 12—1. Fullständigt prospekt sändes på begäran.

Collan-Oljan

Världens förnämsta läder-
preservativ, gör skodonen
*absolut vattentäta och minst
dubbelt varaktiga.*

A.-B. Collan-Olje-Fabriken
T. OLSEN - STOCKHOLM

Ledig annonsplats!